

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 13.12 2010 r.

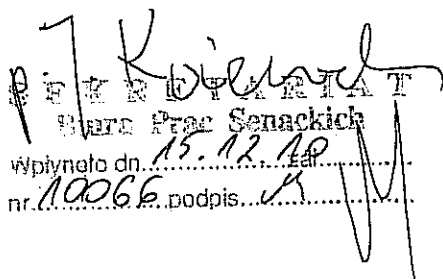
PROKURATOR GENERALNY

PG II Ko₂ 2170 / 10

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 14.12.10.

nr. 6442 podpis. Senar

BIURO PROKURATORA
Biuro Prac Senackich
wpłynęło dn. 15.12.10.
nr. 10066 podpis. K

Pan

Bogdan BORUSEWICZ

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Nawiązując do oświadczenia Pana Senatora Piotra Kalety skierowanego na 63. posiedzeniu Senatu w dniu 21 października 2010 r. do Ministra Sprawiedliwości w sprawie postanowienia Prokuratora Rejonowego w Rawiczu o odmowie wszczęcia dochodzenia dotyczącego wykonywania czynności zawodowych przez lekarza znajdującego się w stanie nietrzeźwości, którego kopię Minister Sprawiedliwości, uznając się niewłaściwym do zajęcia stanowiska w tym względzie, przekazał 10 listopada 2010 r. Prokuratorowi Generalnemu, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Czynności Prokuratury Rejonowej w Rawiczu, do której odnosi się oświadczenie Pana Senatora Piotra Kalety podjęto na podstawie telefonicznej informacji przekazanej 7 września 2010 r. do Komendy Powiatowej Policji w Rawiczu o tym, że jeden z lekarzy dyżurnych w Szpitalu Powiatowym w Rawiczu znajduje się jest pod wpływem alkoholu.

Przeprowadzone w związku z tą informacją badanie przy użyciu urządzenia kontrolno-pomiarowego wykazało u Jarosława F. - lekarza pełniącego dyżur na Oddziale Ginekologiczno - Położniczym zawartość 1,17 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu.

W toku wdrożonego następnie w tej sprawie postępowania sprawdzającego ustalono, że Jarosław F. w czasie dyżuru stacjonarnego pełnionego 7 września 2010 r. w Szpitalu Powiatowym w Rawiczu przyjął trzy pacjentki, w tym dwie w formie ambulatoryjnej.

Pierwsza pacjentka była w 34 tygodniu ciąży i ok. godz. 19.30 zgłosiła się z przedwczesnym pęknięciem pęcherza płodowego i położeniem miednicowym płodu. Jarosław F., po telefonicznym uzgodnieniu z lekarzem dyżurnym Oddziału Ginekologiczno - Położniczego Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Lesznie, podjął decyzję o przewiezieniu ciężarnej do tamtejszego szpitala. Według informacji Szpitala Powiatowego w Rawiczu taki tryb postępowania zgodny był z wytycznymi nadzoru specjalistycznego, gdyż w Szpitalu Wojewódzkim w Lesznie funkcjonował Oddział Neonatologiczny specjalizujący się w diagnostyce i leczeniu noworodków, którego Powiatowy Szpital w Rawiczu nie posiadał. Szpital w Rawiczu poinformował ponadto, że Jarosław F. prawidłowo zorganizował transport pacjentki. Z kolei z informacji przekazanej z Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Lesznie wynikało, że stan ciężarnej w czasie przyjęcia do tej placówki był stabilny i że ciążę ukończono cesarskim cięciem w dniu 8 września 2010 r., a pacjentkę wypisano do domu w stanie dobrym.

Następna pacjentka, będąca w 19 tygodniu ciąży, zgłosiła się z powodu bólu głowy. Lekarz Jarosław F. po zbadaniu jej oraz wykonaniu badania USG nie stwierdził żadnych nieprawidłowości. Przesłuchana jako zawiadamiająca o przestępstwie pacjentka ta zeznała, że w czasie badania USG poczuła od Jarosława F. woń alkoholu i że w związku z tym, że Jarosław F. nie zapisał jej żadnych środków bezpośrednio z Oddziału Ginekologiczno - Położniczego udała się do Izby Przyjęć aby uzyskać informację o przyczynie bólu głowy. Tam inny lekarz zmierzył jej ciśnienie, zbadał osłuchowo i zalecił zażycie tabletek przeciwbólowych oraz zgłoszenie się do lekarza rodzinnego, w przypadku nieustąpienia bólu. Po opuszczeniu szpitala pacjentka powiadomiła telefonicznie Komendę Powiatową Policji w Rawiczu, że przyjmujący ją lekarz prawdopodobnie znajdował się pod wpływem alkoholu. Następnego dnia lekarz rodzinny stwierdził, że ciąża tej pacjentki nie była zagrożona i skierował ją do szpitala na obserwację jedynie w celu zdiagnozowania przyczyny bólu głowy. W pierwszej dobie pobytu pacjentki w Szpitalu Powiatowym w Lesznie, po zaordynowaniu leków, występujące u niej wcześniej bóle głowy ustąpiły.

Kolejna pacjentka, która zgłosiła się 7 września w ramach dyżuru pełnionego przez Jarosława F., została przyjęta do Szpitala Powiatowego w Rawiczu na Oddział Ginekologiczno - Położniczy. Jak wynikało z uzyskanej dokumentacji medycznej Jarosław F. prawidłowo przeprowadził wobec tej pacjentki procesy diagnostyczne związane z pęknięciem pęcherza płodowego i prawidłowo zakwalifikował ciężarną do dalszego postępowania. Następnego dnia, 8 września 2010 r. pacjentka urodziła dziecko, bez powikłań.

Uwzględniając te okoliczności Prokurator Rejonowy w Rawiczu [redacted] odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie narażenia, w dniu 7 września w Rawiczu, na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pacjentek Oddziału Ginekologiczno - Położniczego Szpitala Powiatowego w Rawiczu, na skutek pełnienia dyżuru przez lekarza znajdującego się w stanie nietrzeźwości, u którego stwierdzono 1,17 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, na którym ciążył obowiązek opieki nad pacjentkami tegoż Oddziału, to jest o przestępstwo z art. 160 § 2 k.k. - wobec stwierdzenia, że czyn nie zawierał ustawowych znamion przestępstwa, a jedynie wykroczenia z art. 70 § 2 k.w.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia prokurator stwierdził, że poczynione w sprawie ustalenia nie wskazywały aby którakolwiek z pacjentek znalazła się w sytuacji zagrażającej bezpośrednio życiu lub wystąpieniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu na skutek działań podejmowanych przez Jarosława F. czy też zaniechania, a czynności podjęte przez tego lekarza w czasie dyżuru 7 września 2010 r. zostały ocenione jako prawidłowe. Tym samym pełnienie przez niego czynności zawodowych lekarza w stanie nietrzeźwości nie skutkowało wystąpieniem realnego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia pacjentek lecz powodowało zagrożenie jedynie potencjalne, wobec czego nie wyczerpało dyspozycji art. 160 § 2 k.k., ani innego przestępstwa. Jednocześnie prokurator wskazał na naganność moralną postępowania Jarosława F., pomimo, że nie stanowiło przestępstwa.

Po uprawomocnieniu się postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego [redacted] akta przekazano do Komendy Powiatowej Policji w Rawiczu, która 7 listopada 2010 r. skierowała wniosek o ukaranie Jarosława F. za wykroczenie.

W związku z wątpliwościami podniesionymi w oświadczeniu Pana Senatora Piotra Kalety sprawa [redacted] została poddana analizie w Prokuraturze Okręgowej w Poznaniu, a następnie także w Prokuraturze Apelacyjnej w Poznaniu.

Po przeprowadzeniu badania aktowego postanowienie z 23 września 2010 r. o odmowie wszczęcia dochodzenia uznano zarówno w Prokuraturze Okręgowej w Poznaniu, jak i w Prokuraturze Apelacyjnej w Poznaniu za słuszne i znajdujące pełne potwierdzenie w materiale zebrany w toku czynności sprawdzających. Za zasadne uznano też skierowanie wobec Jarosława F. wniosku o ukaranie za wykroczenie, a także sporządzenie wystąpienia do rzecznika dobra służby zdrowia, w celu pociągnięcia lekarza do odpowiedzialności zawodowej.

Jak bowiem zgodnie podnieśli prokuratorzy nadrzędni, w sprawie Prokuratury Rejonowej w Rawiczu nie wystąpiło, w stosunku do żadnej z indywidualnie określonych osób, zagrożenie bezpieczeństwa utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, które miałyby cechy bezpośredniości i konkretności i tym samym podlegałyby penalizacji na podstawie przepisu art. 160 k.k.

W tych warunkach, odnosząc się do sformułowanego przez Pana Senatora Piotra Kaletę pytania dotyczącego wpływu stężenia alkoholu w organizmie lekarza podejmującego czynności zawodowe na odpowiedzialność karną za spowodowanie niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia pacjentów, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Według art. 46 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 ze zm.) stan po użyciu alkoholu zachodzi gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi od 0,2 ‰ do 0,5 ‰ alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu od 0,1 mg do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³. Natomiast stan nietrzeźwości zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do: stężenia we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³. Analogiczne określenie stanu nietrzeźwości zawiera również art. 115 § 16 k.k.

Podejmowanie czynności zawodowych lub służbowych w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, wbrew obowiązкови zachowania trzeźwości, co do zasady stanowi wykroczenie określone w art. 70 § 2 k.w.

Obowiązujące przepisy za przestępstwo uznają jedynie pełnienie czynności związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, które stanowi występек określony w art. 180 k.k.

Brak jest natomiast analogicznych regulacji przewidujących samoistną odpowiedzialność karną za niezachowanie obowiązku trzeźwości przy wykonywaniu czynności zawodowych lub służbowych przez lekarzy albo przedstawicieli innych grup zawodowych.

W związku z tym ewentualna odpowiedzialność karna lekarza, który nie zachowując obowiązku trzeźwości podejmuje czynności zawodowe nie zależy od stężenia alkoholu w organizmie. Lekarz udzielający świadczeń zdrowotnych pod wpływem alkoholu

ponosi odpowiedzialność karną na zasadach ogólnych, a więc tylko wtedy gdy jego zachowanie stanowiło jednocześnie czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, w szczególności, gdy następstwem jego działania lub zaniechania był skutek w postaci śmierci, naruszenia czynności narządów ciała lub rozstroju zdrowia albo narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Interesujące Pana Senatora Piotra Kaletę przestępstwo narażenia człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przewidziane zostało w art. 160 k.k., którego § 1 zawiera typ podstawowy tego występku, § 2 określa typ kwalifikowany, przewidujący surowszą odpowiedzialność sprawcy, na którym ciążył obowiązek opieki nad osobą narażoną na niebezpieczeństwo, a § 3 dotyczy odpowiedzialności za nieumyślne narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Zachowanie podlegające penalizacji na podstawie tego przepisu polega na naruszeniu przez sprawcę reguł postępowania chroniących bezpieczeństwo życia lub zdrowia ludzkiego.

Jest to przestępstwo materialne, do którego znamion należy skutek w postaci niebezpieczeństwa utraty życia człowieka lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, przy czym w przeciwieństwie do wykroczenia określonego w art. 70 § 2 k.w. niebezpieczeństwo to musi mieć charakter bezpośredni i realny, a nie tylko potencjalny i abstrakcyjny.

Dla przypisania tego skutku konieczne jest stwierdzenie, że zachowanie sprawcy spowodowało zagrożenie w sytuacji gdy wcześniej nie zagrażało pokrzywdzonemu żadne niebezpieczeństwo lub zwiększyło istniejący już stan zagrożenia, a w odniesieniu do osób zobowiązanych do opieki nad osobą zagrożoną, jak na przykład lekarz, także zaniechanie odpowiedniego działania, do którego był zobowiązany i które mogło zmniejszyć istniejące już wcześniej zagrożenie.

Według poglądu powszechnie przyjętego w orzecznictwie i doktrynie prawa karnego, warunkiem odpowiedzialności lekarza na podstawie art. 160 § 2 i § 3 k.k. jest obiektywne przypisanie mu skutku należącego do znamion strony przedmiotowej objętego tym przepisem przestępstwa. Warunek ten będzie spełniony, gdy zostanie ustalone, że pożądane zachowanie alternatywne, stanowiące realizację ciężącego na lekarzu obowiązku, zapobiegłoby narażeniu człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 kwietnia 2008 r. sygn. IV KK 381/07 opublikowanym w OSNKW 2008/7/56).

Z kolei bezpośredniość w rozumieniu przepisu art. 160 k.k. oznacza sytuację, która nie wymaga dla swego dalszego rozwoju włączenia się dodatkowych elementów, zwłaszcza podjęcia jakichkolwiek działania ze strony sprawcy. Jeżeli natomiast realizacja skutku w postaci np. śmierci człowieka, wymaga dalszych działań ze strony sprawcy lub innych osób nie można przyjąć aby istniejące w tej sytuacji niebezpieczeństwo miało cechę bezpośredniości.

W aktualnym stanie prawnym przypisanie lekarzowi podejmującego czynności zawodowe pod wpływem alkoholu odpowiedzialności karnej za narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, możliwe jest jedynie wtedy, gdy jego zachowanie wyczerpało jednocześnie wszystkie znamiona występku określonego w art. 160 k.k., a więc gdy stanowiło zawinione naruszenie obowiązujących reguł i gdy spowodowało określony w tym przepisie skutek.

Jeśli natomiast nie został spełniony którykolwiek z tych warunków, to tak jak w sprawie *Prokuratury Rejonowej w Rawiczu*, lekarz nie zachowujący obowiązku trzeźwości przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych odpowiadać może jedynie za wykroczenie z art. 70 § 2 k.w. gdyż brak jest podstaw do uznania jego zachowania za przestępstwo.

Z dniem

Andrzej Seremet